

Εντυπωσιακά ευρήματα στην νησίδα Χρυσή

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Μεγάλες ποσότητες πορφύρας και κτίσματα ενός μινωικού οικισμού εντόπισαν οι ανασκαφές της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λασιθίου στα δυτικά της νησίδας Χρυσή, όπου στην παραλία σώζονται αρχαίες λαξευτές ιχθυοδεξαμενές. Το πλήθος των σπασμένων οστρέων πορφύρας που βρέθηκαν στα δωμάτια των κατοικιών αποδεικνύουν μια πρωιμότατη για τη Μεσόγειο βιοτεχνική παραγωγή της πορφυρής βαφής, η οποία αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια των πρώτων ανακτόρων της Κρήτης.

Ο οικισμός είχε μια ανθηρή οικονομία που δεν φαίνεται από τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, αλλά από τα εξαιρετικής ποιότητας αντικείμενα που βρέθηκαν στις κατοικίες.

Η νησίδα Χρυσή βρίσκεται νότια της Κρήτης, στη διοικητική Περιφέρεια Λασιθίου και ανήκει στο Δήμο Ιεράπετρας. Η επιφανειακή έρευνα που έγινε κατά το διάστημα 2008-2011, απέφερε ενδείξεις ανθρώπινης δραστηριότητας και

κατοίκησης από την Εποχή του Χαλκού.

Το 2018 και το 2019 η συστηματική πλέον ανασκαφή στη Χρυσή υπό τη διεύθυνση της προϊσταμένης της ΕΦΑ Λασιθίου, Χρύσας Σοφιανού, έφερε στο φως ένα μεγάλο κτήριο με πολλά δωμάτια, το Β2, το οποίο κατοικήθηκε χωρίς διακοπή στην Παλαιοανακτορική και Νεοανακτορική περίοδο, από τη Μεσομινωική ΙΙΒ έως την Υστερομινωική ΙΒ περίοδο. (1800-1500 περίπου π.Χ.)

Τα δωμάτια είχαν απλά αρχιτεκτονικά στοιχεία όπως κτιστούς κάδους, πεζούλια, επιφάνειες εργασίας, εστίες και ένα κλιμακοστάσιο με λίθινες πλάκες. Η κεραμική αποτελεί τυπικό μίγμα από αγγεία πόσης, βρώσης, μαγειρικά και αποθηκευτικά, ενώ περισυλλέχθηκαν πολλά λίθινα εργαλεία. Εντύπωση προκάλεσε η έλλειψη στοιχείων βιοτεχνικής δραστηριότητας για την παραγωγή πορφύρας από όλο το κτίσμα, σε αντίθεση με τις άλλες ανασκαμμένες κατοικίες του οικισμού.

Παρά την απλή αρχιτεκτονική τους, δύο δωμάτια περιείχαν 'θησαυρούς' από μέταλλα, γυαλί και ημιπολύτιμους λίθους. Ο πρώτος θησαυρός βρέθηκε το 2018 σε δωμάτιο που πιθανότατα χρησίμευε ως αποθηκευτικός χώρος. Η απόθεση περιείχε δύο τμήματα από χάλκινα τάλαντα, μια μάζα από σκωρίες και κοσμήματα: ένα χρυσό δαχτυλίδι, ένα χρυσό βραχιόλι, 26 χρυσές χάντρες (δισκοειδείς, σφαιρικές και σε σχήμα πάπυρου), μια αργυρή χάντρα, 5 χάλκινες, σφενδόνη χάλκινου δαχτυλιδιού. Μαζί με αυτά ήταν μεγάλος αριθμός από γυάλινες χάντρες διαφόρων σχημάτων, (39 σφαιρικές και 25 σε σχήμα πάπυρου), 4 από το λεγόμενο αιγυπτιακό μπλε, 20 από κορνεόλιο λίθο, 1 από αμέθυστο, 10 από λάπις, μια σφραγίδα από αχάτη με παράσταση πλοίου που η πρύμνη του έχει τη μορφή κεφαλής ζώου και ένα λίθινο περιάπτο με μορφή πιθήκου.

Κατά τη συνέχιση της ανασκαφής το 2019, σε γωνία δωματίου του ίδιου κτηρίου, εντοπίστηκε ένας ακόμη θησαυρός με τάλαντα, ένα μεγάλο πριόνι και τρία αγγεία, όλα από χαλκό. Το συνολικό βάρος τους είναι 68 κιλά και μαζί με τα τμήματα του άλλου θησαυρού αποτελούν συνολικά περισσότερα από 2 τάλαντα. Πρόκειται για έναν μεγάλο θησαυρό μετάλλων, από τους μεγαλύτερους που έχουν βρεθεί ως σήμερα στην Κρήτη. Ακόμη, μέσα σε αγγείο ήταν αποθηκευμένα κομμάτια ενός τάλαντου από κασσίτερο. Το τάλαντο από κασσίτερο θεωρείται σπάνιο εύρημα καθώς είναι το 2ο της ΥΜ περιόδου που εντοπίζεται στην Κρήτη, το 1ο βρέθηκε στον οικισμό της νησίδας του Μόχλου.

Τα προαναφερόμενα στοιχεία οδηγούν στην υπόθεση ότι οι κάτοικοι του μεγάλου κτιρίου Β2 στην ΥΜ περίοδο (1500 περίπου π.Χ.) ανήκαν σε ένα ανώτερο κοινωνικό επίπεδο και είχαν ένα διαφορετικό ρόλο στην κοινωνία της Χρυσής, μάλλον διοικητικό. Ασχολούνταν με τη διαχείριση της παραγωγής, την προώθηση των προϊόντων και το εμπόριο της πορφύρας, την εισαγωγή ή την κυκλοφορία

μετάλλων